

Uchwała Nr 41/2014
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 15 maja 2014 r.

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw

Po rozpatrzeniu na wniosek Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 24 kwietnia 2014 r. (pismo GMS-WP-173-98/14), rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Rada Główna stosownie do art. 45 ust.3 pkt. 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 ze zm.) zgłasza następujące uwagi:

Przedstawiona nowelizacja wymierzona przeciwko praktykom optymalizacji podatkowej za pośrednictwem dochodów spółek zagranicznych przy spełnieniu szeregu warunków brzegowych powinna mieć zastosowanie tylko w odniesieniu do udowodnionych przez organy podatkowe działań zamierzonych. Zastosowanie tych przepisów do regularnej działalności gospodarczej spowoduje znaczne ograniczenie dla polskich inwestorów w realizacji strategii ekspansji zagranicznej tak potrzebnej dla umacniania i stabilizowania polskiego kapitału poza granicami kraju.

Proponowany w nowelizacji 25% próg kapitałowy dla spełnienia przesłanki nakładającej obowiązek podatkowy jest zbyt niski z powodów prawnych i operacyjnych. Przy tym poziomie udziału podmiot nie posiada ani kontroli kapitałowej spółki ani operacyjnej. Trudno więc będzie przypisać działanie w złej wierze gdy zarządzanie podmiotowe realizowane będzie przez stosowną większość kapitałową. Kolejnym utrudnieniem dla polskiego podatnika będzie dostępność do wymaganych regulacją dokumentów. Jako podmiot mniejszościowy może być pozbawiony prawa ujawniania wymaganych informacji.

Całkowicie nie do przyjęcia jest nałożenie obowiązku przeprowadzenia dowodu zgodności ustawowej na podatnika przy takim poziomie przewidzianej ustawą swobody orzekania przez organy podatkowe. W wielu przyjętych kryteriach dla tej ustawy polska propozycja odbiega od przyjętej praktyki w zakresie CFC w pozostałych krajach unijnych. W rezultacie proponowane zmiany zarówno w zakresie opodatkowania własności intelektualnej jak i prowadzenia zagranicznej działalności gospodarczej mogą znacząco wpłynąć na ograniczenie aktywności obywatelskiej w wymienionych obszarach, przy dużym prawdopodobieństwie nie osiągnięcia zamierzonych korzyści budżetowych. Proponowane zmiany dla realizacji polityki innowacyjności a także swobody gospodarczej należy ocenić negatywnie.

Zawarte w opiniowanym projekcie rozwiązania dotyczą istotnych dla nauki polskiej kwestii związanych ze skutkami podatkowymi czynności związanych z komercjalizacją własności intelektualnej. Przed szczegółowym odniesieniem się do rozwiązań zawartych w opiniowanym projekcie warto zwrócić uwagę, że ostateczne wyrażenie stanowiska przed zakończeniem prac parlamentarnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 2085) jest nieuzasadnione. Bez rozstrzygnięcia zasad określających możliwe sposoby i tryby komercjalizacji własności intelektualnej a przede wszystkim kwestii związanych z nabyciem praw do własności intelektualnej opracowanych przez nauczycieli akademickich, pracowników Polskiej Akademii Nauk czy instytutów badawczych rozwiązań w wyniku badań naukowych wyrażenie szczegółowej opinii jest przedwczesne. Niemniej jednak możliwe jest sformułowanie pewnych uwag, które zachowają aktualność bez względu na treść wskazanych wyżej rozwiązań.

O ile pozytywnie należy ocenić samo dostrzeżenie problemu oraz odsunięcie momentu powstania przychodu na okres 5 lat od dnia objęcia udziałów lub akcji w zamian za wkład niepieniężny do spółki celowej w postaci własności intelektualnej, o tyle niezauważenie innych związanych z tym konsekwencji należy ocenić bardzo negatywnie. Pomijając sam fakt, iż odsunięcie w czasie momentu powstania przychodu o 5 lat może powodować problemy zwłaszcza twórców tej własności, tj. osób fizycznych to dziwi i niepokoi, iż jest to jedyna preferencja podatkowa. Oznacza to, że spółka celowa nie będzie korzystać z żadnych preferencji podatkowych w związku z prowadzoną komercjalizacją wyników (efektów) badań naukowych i prac rozwojowych. Co więcej, opodatkowaniu podlegać będzie dywidenda wypłacana wspólnikom (akcjonariuszom) spółki celowej, tj. uczelniom i innym osobom prawnym na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Uczelnie nie będą mogły tego podatku w żaden sposób odzyskać bez względu na to, na jaki cel zostanie wydatkowana otrzymana dywidenda. Jest to rozwiązanie zupełnie niezrozumiałe w kontekście art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, na podstawie którego zwolnieniem objęte są przychody osób prawnych, w tym oczywiście uczelni, Polskiej Akademii Nauk czy instytutów badawczych, wydatkowanych na działalność naukową, naukowo-techniczną i oświatową. Będzie to niewątpliwie czynnik skłaniający uczelnie do poszukiwania innych możliwości komercjalizacji własności intelektualnej. Wskazane rozwiązanie jest więc bardzo niekorzystne dla wymienionych jednostek.

Dla zachowania spójności systemowej rozwiązań należałoby objąć zwolnieniem dywidendy wypłacane przez spółki celowe - utworzone na podstawie art. 86 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Jeśli zaś, jak publicznie deklarują przedstawiciele rządu, wprowadzane rozwiązania mają stanowić czynnik pobudzający efektywność nauki polskiej, to zasadnym byłoby zwolnienie również dochodów spółek celowych pochodzących z komercjalizacji własności intelektualnej.

Podobne wątpliwości budzą rozwiązania ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Mimo odsunięcia w czasie momentu powstania obowiązku podatkowego z tytułu objęcia przez twórcę udziałów lub akcji w zamian za wkład niepieniężny w postaci własności

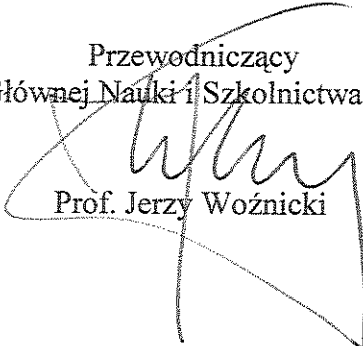
intelektualnej rozwiązań tych nie można uznać za przyjazne tym twórcom. Wynika to ze sposobu określenia kosztów uzyskania przychodów z tego tytułu. Kosztami tymi mają być wydatki poniesione przez twórcę na nabycie własności intelektualnej. Wynika to z proponowanego brzmienia art. 22 ust. 1o ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Ponieważ nabycie przez twórców praw do własności intelektualnej oparte jest o mechanizm uwłaszczenia, to w konsekwencji nie będą oni ponosić jakichś znaczących kosztów związanych z wytworzeniem własności intelektualnej. Będą to bowiem robić w ramach obowiązków pracowniczych lub na podstawie umów cywilnoprawnych, a podmiotem finansującym będzie uczelnia, instytut badawczy czy instytut Polskiej Akademii Nauk. W konsekwencji wartość objętych udziałów (akcji), będzie stanowić w całości przychód dla twórcy. Konieczność zapłaty podatku, nierzadko znacznej wysokości, przed uzyskaniem istotnych dochodów z tego tytułu, będzie okolicznością zniechęcającą twórców do takiego sposobu komercjalizacji własności intelektualnej. Wbrew temu, co może wynikać z uzasadnienia projektu, okres 5 lat nie jest często wcale długi, jeśli chodzi o wdrożenie nowatorskiego rozwiązania i uzyskanie z tego tytułu dochodów. Nie można więc bronić zaproponowanych rozwiązań twierdzeniem, iż do czasu powstania przychodu z tytułu objęcia udziałów (akcji) za wkład w postaci własności intelektualnej twórca uzyska dochody z tytułu dywidendy. Również w tym zakresie proponowane rozwiązanie nie tylko nie zachęcają do prowadzenia efektywnych badań naukowych i prac rozwojowych ale wręcz w pewnych sytuacjach do nich zniechęcają.

Biorąc pod uwagę wskazane wyżej argumenty przedłożony projekt należy ocenić negatywnie w części dotyczącej rozwiązań związanych z komercjalizacją własności intelektualnej. Rozwiązania te nie tylko nie stwarzają istotnych zachęt dla naukowców (twórców) i jednostek ich zatrudniających do efektywnej komercjalizacji wyników prac naukowych i badawczo-rozwojowych, ale wręcz do tego zniechęcają wprowadzając choćby rozwiązania, które skutkują większym obciążeniem takiej działalności w porównaniu z inną działalnością wskazanych jednostek. W tym zakresie projekt wymaga istotnych zmian uwzględniających rozwiązania wskazane we wcześniejszej części opinii.

Pozostałe propozycje zawarte w przedłożonym projekcie jako nie dotyczące szkolnictwa wyższego oraz rozwoju nauki i innowacyjności nie zostały opinią objęte, co nie oznacza, że należy je zaakceptować bez zastrzeżeń.

Uchwałę otrzymuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Jerzy Woźnicki